Sosiaali- ja terveysministeriö

Asia:

U 70/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan aluekehitysrahaston, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), koheesiorahaston ja Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta osana kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa sekä aluekehityksen ja laadukkaisiin työpaikkoihin, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen vuosiksi 2028–2034 myönnettävän unionin täytäntöönpanoedellytyksistä (koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2028–2034)

To 5.2.2026 Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta,
Erityisasiantuntija Stina Oksa, Sosiaali- ja terveysministeriö

Komission ehdotuksen tavoitteet 1/2

- Komission ehdotuksen mukaan **Euroopan sosiaalirahasto** osana NRPP-rahastoa (jäljempänä ESR) perustettaisiin pääasialliseksi välineeksi, **jolla investoidaan ihmisiin ja heidän tulevaisuuteensa sekä varautumiseen Euroopassa.**
  - Ehdotuksessa otettaisiin huomioon nykyinen sosiaalinen ja taloudellinen tilanne ja esitetään konkreettisia vastauksia eurooppalaisten vaatimuksiin sosiaalisemmasta Euroopasta ja ihmisiin tehtävien investointien lisäämisestä Euroopan unionissa.

- Komission ehdotuksen mukaan edistyksestä huolimatta työttömyyden, osaamisvajeen, työvoimapulan ja köyhyyden torjunta ovat edelleen ensisijaisia parannuskohteita koko EU:ssa.
  - Tämä ei komission mukaan pelkästään uhkaa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarille asetettujen yleistavoitteiden saavuttamista vaan myös haittaa edistymistä Euroopan kilpailukyvyn vahvistamisessa yhä globalisoituneemmassa maailmassa.

Komission ehdotuksen tavoitteet 2/2

- ESR tukisi NRPP-asetusehdotuksen 3 artiklassa säädettyjä erityistavoitteita. **Unionin sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen tulisi varata jokaisessa kumppanuussuunnitelmassa vähintään 14 % unionin rahoitusosuudesta ja lainoista** (pl. YMP:n suorat tulotuet ja SCF) laskettuna tuloskehysasetuksen kertoimilla.

- Asetuksessa ehdotetaan sosiaalista innovointia tuettavaksi ESR:n soveltamisalaan kuuluvilla aloilla erityisesti innovatiivisten ratkaisujen testaamiseksi, arvioimiseksi ja laajentamiseksi, myös paikallisella tai alueellisella tasolla, jotta voitaisiin vastata sosiaalisiin tarpeisiin yhteistyössä asianomaisten kumppaneiden ja erityisesti työmarkkinaosapuolten kanssa.

- **Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden ja alueiden olisi tarvittaessa esitettävä yhdennetty lähestymistapa väestörakenteen muutoksesta johtuviin haasteisiin** vastaamiseksi kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman yhdessä tai useammassa asiaa käsittelevässä luvussa.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys 1/2

- STM yhtyy valtioneuvoston kantaan, jossa EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia pidetään välttämättömänä ja tavoitteiden arviointia tehdään kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. Myös rahoituskehysehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia.

- STM kuitenkin esittää huolensa koskien eri rahastoista laadittavaan yhteen kansalliseen suunnitelmaan, joka varmasti voi edistää synergiaetujen saavuttamista eri politiikkatoimien kesken, mutta voi samalla asettaa haasteita ESR:n kaltaisten ohjelmien asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle.

- STM pitää tärkeänä, että kansalliseen suunnitelmaan liittyvien lukuisien yksityiskohtien tarkoituksenmukaisuutta ja vaikutuksia selvitetään ja arvioidaan vielä tarkasti viimeistään varsinaisten säädösehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemys

- STM pitää keskeisenä, että rahoituskehyksessä huomioidaan Suomen itäisten ulkoraja-alueiden erityistilanne johtuen muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja sen välillisesti aiheuttamista sosioekonomisista haasteista.

- STM pitää myös keskeisenä, että Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa EU:n koheesiopolitiikan uudistamisessa eikä siten pidä perusteltuna asumispolitiikkaan tai kansalliseen sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten kytkemistä siihen.

- STM pitää tärkeänä, että U-kirjeessä todetaan, miten Suomi tukee komission rahoituskehysehdotuksen lähtökohtaa edistää sukupuolten tasa-arvoa.
  - STM esittää tähän liittyen kuitenkin huolensa ettei vielä ole mahdollista arvioida, miten MFF:n rakenteelliset muutokset vaikuttavat tasa-arvoa koskevaan rahoitukseen.
  - STM korostaa, että vielä on epäselvää, missä määrin sukupuolten tasa-arvo määritellään erityistavoitteeksi ja rahoituksen kohteeksi eri rahoitusohjelma-asetuksissa, kuten NRP-asetuksessa, ja miten sukupuolten tasa-arvoa edistetään läpileikkaavana tavoitteena MFF:ssä.